

9. Limont, W. (2010). Uczeń zdolny. Jak go rozpoznać i jak z nim pracować [A talented student. How to recognize him and how to work with him], Sopot: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
10. Moliako, V. (2002). A. Problemy psychologii twórczości i rozprawy nad podkłodą do zbadania odarowania. [Problems of psychology of creativity and the development of an approach to the study of giftedness.] *Obdarowana dytyna*, 4, p. 19-25.
11. Mönks, F., Boxtel H., Roelofs J., & Sanders M. The identification of gifted children in secondary education and a description of their Situation. In K. Heller & J. Feldhusen (Eds.), *Identifying and Nurturing the Gifted* Toronto: Huber. p. 39–65.
12. Popek S. (1986). Zdolności i uzdolnienia a skuteczność procesu nauczania młodzieży w świetle ocen szkolnych [Abilities and talents and the effectiveness of the youth teaching process in the light of school grades]. W: Panek (red.). *Formy i metody pracy z uczniem uzdolnionym i utalentowanym w domu i w szkole*. Białystok: UW.
13. Renzulli, J. The three ring conception of giftedness: A developmental model for promoting creative productivity. *Conception of giftedness* / R. J. Sternberg, J. E. Davidson (Eds). New York: Cambridge University Press, 2005. p. 246–279.
14. Skrypchenko, O. (2017) *Zahal'na psycholohiia: pidruchnyk* [General psychology: textbook] / O. Skrypchenko, L. Dolyn'ska, Z. Ohorodnijchuk ta in. Kyiv: Karavela.
15. Stern, W. (1935). *Allgemeine Psychologie auf personalistischer Grundlage*. [General psychology on the basis of personalistics.] Den Haag: Mouton, 2. Aufl.
16. Terman L. *Genetic Studies o Genius* (Vol. I). Mental and physical traits of a thousand gifted children. Palo Alto, CA: Stanford University Press
17. Teplov, B. (1985) *Yzbr. soch: V 2 t.* [Selected Works in 2 volumes] Moskva: Pedahohyka. T. 1, p.14-305.
18. Torrance, E. (1970) Broadening concepts of giftedness in the 70's. in S.A. Kirk F.E. Lord (eds.), *Exceptional Children: Educational Resources and Perspectives*. Boston: Houghton Mifflin Co. p. 199–208.
19. Varij, M. (2009) *Zahal'na psycholohiia: pidr.* [General psychology: textbook] Kyiv: Tsentri uchbovoi literatury.
20. World Council for Gifted and Talented Children. *world-gifted.org*. Retrieved from <https://world-gifted.org/>

В статті отражені основні теоретичні концепції одареності в зарубіжному і вітчизняному дискурсі. В указаному контексті представлено визначення понять: одареність, талант, задатки, здібності, інтелект. На основі проведеного категорійного аналізу, запропоновано авторське визначення поняття «одареність». Розглянуті в статті концепції одареності дозволяють констатувати, що вони мають не тільки теоретичний, а й практично-орієнтований характер, оскільки направлені не тільки на трактування феномена одареності і механізмів її розвитку, а являються теоретико-методологічним фундаментом для системної діяльності з одареними дітьми.

Ключові слова: одареність, талант, здібності, задатки, інтелект, креативність, концепції одареності, моделі одареності, одарені діти.

The paper highlights the basic theoretical concepts of giftedness in foreign and domestic discourse. The research methods were: theoretical analysis, synthesis, comparison, generalization and systematization of scientific sources in order to formulate the basic concepts of research and to highlight the basic intellectual giftedness models. Definitions of intellectual giftedness, talent, instincts, abilities, intelligence are presented in this context. Based on the categorical analysis, the author's definition of "intellectual giftedness" is proposed. The comparative analysis of foreign and domestic concepts of intellectual giftedness was carried out. The analysis of the concepts of intellectual giftedness specifies that, at first, only intellectual and creative factors were considered, they were supplemented later by personal qualities, and now this problem was considered within the systematic approach of its solving. In general, intellectual giftedness can be displayed as a system that includes the following components: the basis of intellectual giftedness (above average abilities, creativity and focus on a certain type of activity; factors of intellectual giftedness (abilities; physiological makers; personal characteristics (peculiarities of the system of values, emotional-volitional sphere, "I"-concept); experience; favorable environmental conditions. Based on generalizations of the main research results, it was determined that the level of development, originality and nature of the intellectual giftedness is the result of the interaction of heredity (natural abilities) and social environment, which are mediated by the successful performance of personal activity. Thus, the concepts of intellectual giftedness in the paper make it possible to confirm that they are not only theoretical but also practically oriented, since they are aimed at not only interpreting the phenomenon of intellectual giftedness and mechanisms of its development, but are the theoretical and methodological basis for systematic activity with the gifted children.

Key words: giftedness, talent, abilities, dispositions, intelligence, creation, conceptions of giftedness, models of giftedness, gifted child.

УДК 378.1; 377.8

DOI 10.31339/2413-3329-2020-1(11)-242-248

Фенчак Любов Михайлівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
orcid.org/0000-0002-39608959

Зябловська Дарина Євгенівна,
старший викладач,

Мукачівський державний університет, м. Мукачеве

АНАЛІЗ СТАНУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЄВРОПИ

У статті розглядається стан професійної підготовки майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах Європи, що мають найвищий світовий рейтинг серед університетів за напрямком «Мистецтво та дизайн» за версією QS 2019 року. Авторами визначено основні тенденції дизайн освіти в Європі: фахова підготовка має прикладний характер та особистісно-орієнтований напрям розвитку; тісний зв'язок із реальним виробництвом для забезпечення студентів досвідом роботи. На основі узагальнення визначено, що у розглянутих вищих навчальних закладах Європи базатопрофільна освіта та наукові дослідження глибоко інтегровані з прикладною освітою, дизайном та бізнес-мисленням. Наукова новизна дослідження полягає у аналітичному порівнянні стану професійної підготовки майбутніх дизайнерів у європейських закладах вищої освіти, що мають світовий рейтинг серед університетів за напрямком «Мистецтво та дизайн» за версією QS 2019 року.

Ключові слова: вища освіта, якість освіти, система освіти, дизайн-освіта, професійна підготовка, майбутній фахівець.

Постановка проблеми. Інтеграція України у міжнародний освітній простір та світова тенденція до нової якості професійної підготовки зумовлює більш детальне дослідження сучасного стану освіти у країнах Європи. Основною метою такого вектору є виявлення перспективних орієнтацій підвищення показників якості вітчизняної вищої освіти, зокрема підготовки майбутніх дизайнерів.

Загальновідомо, що становлення дизайну як виду проектно-художньої діяльності пов'язують із ХХ століттям, коли після триумфальної промислової революції у багатьох європейських країнах були створені умови для розвитку нового мистецького напрямку у сфері вищої освіти. Однак, в умовах сучасності дизайн трансформувалася в один з найвпливовіших видів проектно-художньої творчості, який, орієнтуючись на новітні технології, створює комфортне для людини середовище, полегшує роботу, побут, виховує естетичний смак [8].

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Загальні проблеми дизайн-освіти є предметом дослідження таких науковців, як: В. Даниленко, С. Кожуховської, С. Лазарева, Г. Лола, В. Пузанова, І. Рижової, В. Сидоренко, Е. Ткаченко, О. Трошкіна, А. Устинової та інші. Низкою вітчизняних вчених висвітлено теоретичні та практичні аспекти удосконалення якості вищої освіти. Зокрема: Н. Сухова (якість вищої освіти як одна з засад трансформації освіти [7]), Н. Статінова (якість освіти у контексті інтеграції вищої школи у всесвітній простір [6]), Л. Сушенцева, Н. Житник (проблеми управління якістю освіти у вітчизняному освітньому просторі та визначення інноваційних шляхів їх вирішення) [9] та інші. Питання вивчення європейського досвіду підвищення якості освіти досліджували: А. Кочарян, Н. Морзе (шляхи підвищення якості вищої освіти в Україні в контексті Європейських стандартів [3]), Г. Товканець (досліджує проблематику професійної освіти у вищій школі Чехії та Словаччини [9]) тощо. Цінними для нашого дослідження є наукові розвідки О. Фурси [11] та Цзя Яочен [12], які займаються дослідженням питання модернізації системи дизайн-освіти та професійної компетентності дизайнерів через призму досвіду країн Європи.

Мета статті: визначити особливості та стан професійної підготовки майбутніх дизайнерів у рейтингових закладах вищої освіти Європи

Результати дослідження. Для сучасного дизайнера характерним є не лише володіння основами обраної спеціальності, але і бачення найближчих перспектив, рівня власного професійного потенціалу та його розвитку, уміння вирішувати нові проблеми, що постійно виникають в умовах викликів сучасної практики. Важливо підкреслити, що основним завданням професійної освіти майбутнього дизайнера є його розвиток і саморозвиток. На думку дослідників особливість дизайн-освіти визначається наступними якісними ознаками: у відмінності від більшості гуманітарних діяльностей вона спрямована на вирішення буденних проблем;

дизайну властива орієнтація не на процес вирішення проблеми, а відразу на кінцевий результат, де об'єкт і продукт діяльності виявляються принципово цілісними; включеність дизайну у мистецтво [12].

У контексті нашого дослідження необхідно уточнити сучасне розуміння поняття «дизайн-освіта». Науковці Е. Ткаченко та С. Кожуховська визначають дефініцію «дизайн-освіта» з двох позицій. По-перше, як системну форму організації культуротворчого середовища в освітній установі, суспільстві й державі. По-друге, дизайн-освіту можна представити в якості засобу (інструменту) творчої самореалізації майбутнього фахівця і його комунікації з суспільством [8]. Тому, одним із завдань нашого дослідження було розкрити особливості та стан професійної підготовки майбутніх дизайнерів у закладах вищої освіти Європи, які мають найвищий рейтинг. Ґрунтуючись на аналізі інформаційних джерел [4; 5], нами виявлено, що при визначенні цього рейтингу звертається увага на перелік спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, рівні вищої освіти, освітні програми, наукові здобутки ЗВО тощо. Під час для аналізу стану підготовки фахівців за напрямом (спеціальністю) для оцінювання змісту підготовки використовують наступні параметри: 1) освітньо-кваліфікаційні рівні (бакалавр, магістр, доктор філософії); 2) види професійної діяльності випускників (науково-дослідна, виробничо-технологічна, організаційно-управлінська, проектна та ін.), за якими ЗВО здійснює підготовку за напрямком, спеціальністю; 3) основні освітні програми, які реалізуються ЗВО за напрямком (спеціальністю) підготовки; 4) формування індивідуальних освітніх траєкторій студентів та отримання ними консультацій у ЗВО за вибором дисциплін; 5) державна атестація; 6) міждисциплінарний підхід; 7) наявність міждисциплінарного державного іспиту [9].

В умовах сьогодення, оновлення системи вищої професійної освіти в Україні вимагає подальшого вивчення через призму позитивного зарубіжного досвіду підготовки, зокрема фахівців з дизайну, серед яких особливе місце, завдяки цілісній концепції професійної освіти, посідає підготовка фахівців у Великій Британії [1]. Згідно рейтингу світових університетів QS 2019 року за напрямком «Мистецтво та дизайн» дві лідируючі позиції займають виші Об'єднаного королівства, а саме Королівський коледж мистецтв (1-ше місце) та Лондонський університет мистецтв (UAL) - 2-ге місце [4].

Варто зазначити, що Королівський коледж мистецтв - найстаріший в світі художній та дизайнерський університет, пріоритетними напрямками якого є інновації та творча складова освіти. Широкий спектр дисциплін, що вивчаються, ґрунтується на міцній основі практичних досліджень та поєднує наступні предмети: природничі науки, технологія, інженерія, мистецтво і математика (див. табл. 1) [1].

Табл. 1

Параметри та показники оцінювання змісту підготовки фахівців в галузі дизайну Королівського коледжу мистецтв Об'єднаного королівства

№ п/п	Параметр	Показник
1	Освітньо-кваліфікаційні рівні	Бакалавр в галузі мистецтва та дизайну, магістр мистецтв (MA), магістр природничих наук (MSc), магістр філософії (MPhil), магістр з дослідження (MRes), доктор філософії (PhD) [12]
2	Тривалість навчання	Бакалавр – 3 роки; Магістр наук – 1 рік (2 роки – заочна форма); Доктор філософії – 3-4 роки
3	Види професійної діяльності випускників	Виробничо-технологічна, науково-дослідна, проектна, інноваційна. Науково-дослідний центр PhDs: центр дизайну PhD - науково-дослідна, проектна; інтелектуальна мобільність PhD - організаційно-управлінська, проектна.
4	Основні освітні програми	- Дизайн (MPhil/PhD), дизайн MRes, дизайн PhD; - Дизайн продуктів MA; - Модний чоловічий одяг MA; - Модний жіночий одяг MA; - Глобальний інноваційний дизайн MA/MSc; - Охорона здоров'я і дизайн MRes; - Інноваційний дизайн. Інженерія MA; - Інтелектуальна мобільність; - Сервіс Дизайн MA; - Текстиль MA.

Продовження табл. 1

5	Організація процесу навчання	Бакалаврат: лекції, семінари, робота в студиях і Fashion лабораторіях, проектна робота (основна частина навчання), виробнича практика. Магістратура: групових робота, семінарські заняття, акцент на самонавчання. Докторантура: лекції, практичні заняття, дисертаційне дослідження.
6	Формування індивідуальних освітніх траєкторій студентів	Заклад пропонує сотні програм відповідного рівня, студент вільно обирає для себе одну з них
7	Державна атестація	дипломний проект (бакалаврат, магістратура) публікація матеріалу досліджень, дисертація (докторантура)
8	Міждисциплінарний підхід	+

Лондонський університет мистецтв (UAL) займає друге місце в світі по мистецтву та дизайну вже два роки поспіль. В ньому навчається більше 19000 студентів з більш, ніж 130 країн. UAL об'єднує шість коледжів мистецтв, дизайну та моди [4]. Університет пропонує трирівневе навчання. У контексті нашого дослідження проаналізуємо діяльність Лондонського коледжу моди, який надає

освітні послуги майбутнім фахівцям гуманітарних наук за ОС «бакалавр» (див. табл. 2). Під час останнього року навчання на бакалавраті студенти-дизайнери виконують асистентську роботу у співпраці з компаніями та організаціями над власним професійним дизайн-проектом (фінальний проект) [13].

Табл. 2

Характеристика стану підготовки фахівців в галузі дизайну Лондонського коледжу моди (LCF)

№ п/п	Параметр	Показник
1	Освітньо-кваліфікаційні рівні	бакалавр гуманітарних наук - BA (Hons) -
2	Тривалість навчання	3 роки
3	Види професійної діяльності випускників	суміш навчальної, дискурсивної і проблемно-пошукової, проектної діяльності
4	Основні освітні програми	<ul style="list-style-type: none"> - BA (Hons) - 3D-ефекти для виробництва і моди; - BA (з відзнакою) - Індивідуальний пошив; - BA (Hons) - Модні сумки і аксесуари, - BA (Hons) - Cordwainers взуття: дизайн продукту і інновації; - BA (Hons) - Сценічний костюм; - BA (з відзнакою) - Креативний напрямок для моди; - BA (з відзнакою) - Модна закупка і мерчандайзинг; - BA (з відзнакою) - Fashion Contour - BA (Hons) - Модний дизайн і розвиток - BA (з відзнакою) - Fashion Design Technology: чоловічий одяг; - BA (Hons) - Fashion Design Technology: Жіночий одяг; - BA (Hons) - Модні прикраси; - Бакалавр моди (з відзнакою); - BA (з відзнакою) - Fashion Media Практика і критика; - BA (з відзнакою) - Модний крій; - BA (Hons) Fashion Зв'язок із громадськістю і комунікації; - BA (Hons) Модний спортивний одяг; - BA (з відзнакою) Модний стиль та виробництво; - BA (Hons) Модний текстиль: вишивка; - BA (Hons) Модний текстиль: в'язання; - BA (Hons) Модний текстиль: принт; - BA (з відзнакою) Fashion Visual: мерчандайзинг і брендинг - BA (з відзнакою) Зачіска і макіяж для моди; - BA (з відзнакою) зачісок, макіяжу і протезування; - Бакалавр (з відзнакою) Fashion Management; - Бакалавр (з відзнакою) Психологія моди.
5	Організація процесу навчання	лекції, практичні заняття, робота над реальними замовленнями і проектами (основна частина навчання), виробнича практика
6	Формування індивідуальних освітніх траєкторій студентів	найширший вибір курсів і програм
7	Державна атестація	фінальний проект
8	Міждисциплінарний підхід	+

Сьоме місце у рейтингу QS світових університетів 2019 року за напрямком «Мистецтво та дизайн» займає університет Аалто, Фінляндія. Університет Аалто – це новий університет, створений у 2010 році, завдяки злиттю трьох провідних університетів Фінляндії – Гельсінської школи економіки, Гельсінського технологічного університету та Університету мистецтва та дизайну Гельсінкі. Освітні послуги в галузі мистецтва та дизайну в університеті Аалто надає Школа мистецтв, дизайну та архітектури (див. табл.3). Співпраця та взаємодія між усіма різними дисциплінами школи кидають виклик технологічному мисленню та

роблять більший акцент на підході до творчого процесу, орієнтованому на користувачів. Даний університет відкриває нові можливості для багатопрофільної освіти та наукових досліджень [13].

В університеті Аалто наука і мистецтво поєднуються з технологіями та бізнесом. Акцент робиться на міждисциплінарні проекти та практичне навчання. Тому характерною рисою навчання у професійних ЗВО є тісний зв'язок із виробництвом. Завдяки цьому випускники вже мають значний досвід роботи та володіють широким спектром професійних навиків (див.табл.3).

Табл. 3

Характеристика стану підготовки фахівців в галузі дизайну Школи мистецтв, дизайну та архітектури Аалто, Фінляндія

№ п/п	Параметр	Показник
1	Освітньо-кваліфікаційні рівні	Бакалавр (kandidaatti), магістр (masteri), ліценціат (lisenziatti), доктор філософії (tohtori)
2	Термін навчання	Бакалавр – 3 роки, Магістр – 2 роки, Ліценціат – 2 роки, доктор філософії – 2-4 роки
3	Види професійної діяльності випускників	розвиток вільної науково-дослідної діяльності, рішення системних задач та інновацій, де наукові відкриття глибоко інтегровані з дизайном та бізнес-мисленням, прикладною освітою
4	Основні освітні програми	Бакалаврат по дизайну Мода, бакалавр мистецтв Дизайн, бакалавр мистецтв Магістерська програма зі спільного і промислового дизайну Магістерська програма з сучасного дизайну Магістерська програма по моді, дизайну одягу та текстилю Магістерська програма з креативної стійкості Магістерська програма з міжнародного дизайну управління бізнесом
5	Організація процесу навчання	заняття декількох типів (лекції, семінарські), виконання вправ, письмових робіт або інших форм самостійної роботи
6	Формування індивідуальних освітніх траєкторій студентів	90 програм навчання у галузі мистецтва, художньої освіти, архітектури, дизайну, кіно, телебачення та сценографії, медіа, графічного дизайну та фотографії
7	Державна атестація	дисертація бакалавра дисертація магістра наук докторська дисертація
8	Міждисциплінарний підхід	+

Університети та інститути Фінляндії не тільки досягли, а й постійно підтримують високий рівень якості освіти. Це відноситься як до викладання, широкого вибору курсів, пропонованих англійською мовою, так і до науково-дослідної роботи, створення комфортних умов для навчання і проживання студентів та аспірантів.

Дев'ятнадцяте місце в рейтингу світових університетів QS

займає Дизайнерська академія Ейндховена (DAE), Нідерланди. Навчання тут особистісно орієнтоване. Дизайнерська академія Ейндховена вважає, що життєво важливою частиною дизайну є цікавість та відкритість до творчих ідей та креативних людей. Академія дизайну – це місце, де навчаються тому, як максимально розкрити себе, визначити своє майбутнє призначення та віднайти свій власний життєвий шлях [4; 5] (див. табл. 4).

Табл. 4.

Характеристика стану підготовки фахівців в галузі дизайну Дизайнерською академією Ейндховена (DAE), Нідерланди

№ п/п	Параметр	Показник
1	Освітньо-кваліфікаційні рівні	Бакалавр (BSc), магістр (MBA) - doctorandus
2	Тривалість навчання	Бакалавр – 3 роки; магістр – 1-2 роки.
3	Види професійної діяльності випускників	широкий набір дизайнерських та дослідницьких навичок, наукова діяльність, освітні інновації, розвиток знань та дослідження
4	Основні освітні програми	Міждисциплінарні департаменти: Факультет людини і життя; Факультет людини і комунікації; Факультет людини і благополуччя; Факультет людини і дозвілля; Факультет людини і мобільності; Факультет людини і ідентичності; Факультет людини і діяльності; Факультет людини і публічного простору; Факультет стійких конструкцій. Три магістерські програми в галузі: контекстного дизайну; соціального дизайну; інформації про конструкції.
5	Організація процесу навчання	Семінари, навчальні зали, майстер-простір
6	Формування індивідуальних освітніх траєкторій студентів	Згідно з концепцією навчання структура навчальної програми покликана бути гнучкою: студенти можуть вільно переміщатися між факультетами ЗВО. Всі вони потім закінчують його з одним спільним ступенем «бакалавра дизайну».
7	Державна атестація	іспит на бакалавра; магістерська робота.
8	Міждисциплінарний підхід	+

У процесі фахової підготовки для студентів ОС «бакалавр» викладаються наступні дисципліни: теорія та історія мистецтва, архітектура, дизайн одягу та моди, графічний дизайн, промисловий дизайн тощо. Для студентів – магістрів акцент робиться на комплексному дослідженні складних соціальних і культурних проблем. Саме завдяки цим дослідженням DAE здобув собі міжнародну славу одного з найбільш концептуально вивірених дизайнерських інститутів Європи. Робота його викладачів і випускників принесла йому міжнародне визнання. За показниками Британського спеціалізованого журналу «Icon» DAE входить у п'ятірку найвпливовіших світових навчальних центрів в області

дизайну. Випускники Академії висуваються на премію «Дизайнер року», яку проводить Музей дизайну в Лондоні [14].

Королівська датська академія образотворчих мистецтв (KADK) займає 20-те місце в рейтингу світових університетів QS 2019 року (див. табл. 5.) KADK – це вищий навчальний заклад під егідою Міністерства вищої освіти та науки, що забезпечує три основні сфери освіти: архітектуру, дизайн та збереження, які розповсюджуються на сім відділів. Королівська датська академія образотворчих мистецтв – це престижний ЗВО з багажем власних методик викладання, накопичених майже за 300 років [4; 5].

Табл. 5.

Характеристика стану підготовки фахівців в галузі дизайну Королівської датської академії образотворчих мистецтв (KADK)

№ п/п	Параметр	Показник
1	Освітньо-кваліфікаційні рівні	бакалавр образотворчого мистецтва (BFA), магістр образотворчого мистецтва (MFA)
2	Термін навчання	Бакалавр – 3 роки, магістр – 3 роки
3	Види професійної діяльності випускників	пошук, практика та мистецтво; дослідження художніх творів, практик і стилів живопису; проектна діяльність, техніки навчання, дослідження і експерименти, методи роботи з використанням матеріалів
4	Основні освітні програми	Архітектура, дизайн та збереження: скульптура; графіка; малювання (живопис); медіа-мистецтво; дизайнерське і мистецтво оформлення; дослідження мови, простору і масштабу з позиції мистецтва; вивчення медіа-мистецтва в контексті часу.
5	Організація процесу навчання	художнє навчання за допомогою особистого керівництва, групового орієнтування (групово критика), семінарів, презентацій та критики; для самостійної творчості студентів є безліч власних обладнаних майстерень та лабораторій; постійні виставки робіт учнів в академії, галереях, музейних залах.
6	Формування індивідуальних освітніх траєкторій студентів	-
7	Державна атестація	випускна виставка
8	Міждисциплінарний підхід	+

Висококваліфікований викладацький персонал, власні обладнані майстерні та лабораторії, кампус з розгалуженою інфраструктурою, постійні виставки робіт студентів в академії, галереях, музейних залах забезпечують високореєтинговий диплом в мистецькому середовищі. Випускники працюють не тільки художниками, а й викладачами, оцінювачами, дизайнерами, експертами, консультантами тощо.

Наукові дослідження у Данії практично повністю зосереджені в університетах, тому підготовка наукового дослідження для отримання диплому доктора філософії (Ph.D) та її відкрий для громадськості захист відбувається у відповідних профільних університетах. Повний цикл навчанням разом з докторантурою мають університети в містах Копенгаген, Аархус, Одензе, Роскільд, Ольборг [4; 5].

Таким чином, аналіз структури підготовки фахівців в закладах вищої освіти Європи, які мають найвищий рейтинг в галузі дизайну, показав, що підготовка майбутніх дизайнерів здійснюється відповідно до вимог ступеневої освіти. Варто зазначити, що для всіх європейських країн характерний процес неперервної професійної підготовки, який має свою специфіку та полягає у поетапному

професійному навчанні та самовдосконаленні. Тому основним пріоритетом у галузі дизайн-освіти європейських країн є те, що процес забезпечення розвитку та якості вищої освіти триває безперервно.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, якість вищої освіти можна охарактеризувати як її відповідність встановленим потребам, цілям, стандартам, що визначаються окремими громадянами, організаціями, суспільством та державою в цілому. Розвиваюча функція освітньої діяльності майбутнього дизайнера впливає не лише на суб'єктів освітнього процесу, але й на потенційного споживача – суспільство. Для цього, на нашу думку, необхідно систематично переглядати рейтинги споріднених вишів, вивчати їх досвід, проводити порівняльний аналіз, знаходити перспективні тенденції, адаптувати до вітчизняної системи освіти з метою підвищення показників якості у підготовці майбутніх дизайнерів одягу. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у більш глибокому вивченні та детальному аналізі системи освіти рейтингових європейських вишів з метою вивчення та поширення зарубіжного досвіду професійної підготовки фахівців з дизайну одягу у вітчизняну дизайн-освіту.

Список використаних джерел

1. Дмитрук Світлана Багатодисциплінарна програма навчання майбутніх фахівців із дизайну у вищих навчальних закладах Великої Британії /С. Дмитрук // Витоки педагогічної майстерності.- 2014. – Вип. 13 – С.108-111.
2. Искусство и образование: Академия дизайна в Эйндховене. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://medinaschool.org/world/iskusstvo-i-obrazovanie-akademiya-dizajna-v-ejndhovene>
3. Кочарян А. Б. Модель стандарту ІКТ-компетентності викладачів університету в контексті підвищення якості освіти. //Інформаційні технології, 2014, Том 43, №5 [Електронний ресурс]. / Н. Морзе, А. Кочарян – Режим доступу: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/6198/1/N_Morze_A_Kocharian_ITZN_43_IS.pdf
4. Рейтинг світових університетів QS за темою 2019: Мистецтво та дизайн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.topuniversities.com/university-rankings/university-subject-rankings/2020/art-design>
5. Сисоева С.О. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика / С.Сисоева, Т. Кристопчук // [Електронний ресурс]: Навчальний посібник: Київський університет імені Бориса Грінченка. – Рівне: Овід. - 2012. – 352 с. – Режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/9019/1/Sysoieva%20Osvitni%20s.pdf>
6. Статінова Н.П. Якість освіти у контексті інтеграції вищої школи у всесвітній простір /Н. Статінова // Наукові праці. Чорноморський державний університет імені Петра Могили. – 2010. – Вип. 123. – С. 9–14.
7. Сухова Н. М. Якість вищої освіти як одна з філософських засад трансформації освіти ХХІ століття: європейський контекст / Н. М. Сухова // Вісник Національного авіаційного університету. – 2009. – № 1. – С. 170–174.
8. Ткаченко Е.В. Дизайн-образование. Теория, практика, траектории развития / Е.В. Ткаченко, С.М. Кожуховская. – Екатеринбург. Изд-во «АКВА-ПРЕСС», 2004. – 240 с.
9. Товканець Г.В. Економічна освіта у вищій школі Чехії та Словаччини у ХХ столітті: [монографія]/ за ред. Н.Г.Ничкало – К.: Кондор – Видавництво, 2013. –
10. Управління якістю освіти: досвід та інновації: колективна монографія/ під заг. ред. Л.Л. Сушенцевої, Н.В. Житник. – Дніпропетровськ: ІМА– 2014.-462.c
11. Фурса О. О. Тенденції розвитку дизайн-освіти в Україні (друга половина ХХ – поч. ХХІ стол) // Автор. д. пед. н. – Житомир – 2014 – 44с.
12. Цзя Яочен Особливості професійної підготовки майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах //Журнал «Науковий огляд» - № 10 (31), 2016 - С. 115-120

13. School of Arts, Design and Architecture. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.aalto.fi/en/school-of-arts-design-and-architecture>

14. University of the Arts London - Лондонський Університет Искусств. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.i-l.ru/higher/university/25/>

References

1. Dmytruk, S., 2014. Bahatodystyplinarna prohrama navchannya maybutnikh fakhivtsiv iz dyzaynu u vyshchyykh navchal'nykh zakladakh Velykoyi Brytaniyi [A multidisciplinary training program for future design professionals at UK universities]. *The origins of pedagogical skill*, 13, pp. 108-111.
2. Ykskusstvo y obrazovanye: akademya dyzayna v Eyndkhovene [Art and Education: Academy of Design in Eindhoven]. [online] Available at: <https://medinaschool.org/world/yskusstvo-i-obrazovanie-akademiya-dizajna-v-eindhovene>.
3. Kocharyan, A.B. and Morze, N., 2014. Model' standartu IKT kompetentnosti vykladachiv universytetu v konteksti pidvyshchennya yakosti osvity [Model of University Teachers' ICT Competency Standard in the Context of Improving Education Quality]. *Information Technology*, [online] 43, 5. Available at: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/6198/1/N_Morze_A_Kocharian_IITZN_43_IS.pdf.
4. Reytynh svitovyykh universytetiv QS za temoyu 2019: Mystetstvo ta dyzayn [QS 2019 World Universities Ranking: Art and Design]. [online] Available at: <https://www.topuniversities.com/university-rankings/university-subject-rankings/2020/art-design>.
5. Sysoyeva, S.O. and Krystopchuk, T. 2012. *Osvitni systemy krayin Yevropeys'koho Soyuzu: zahal'na kharakterystyka [European Union educational systems: general characteristics]*. [online] Exactly: Ovid. Available at: <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/9019/1/Sysoieva%20Osvitni%20s.pdf>.
6. Statinova, N.P., 2010. Yakist' osvity u konteksti intehtratsiyi vyshchoyi shkoly u vsesvitniy prostir [Quality of education in the context of integration of higher education into the world space]. *Scientific works. Petro Mohyla Black Sea State University*, 123, pp. 9-14.
7. Sukhova, N.M. 2009. Yakist' vyshchoyi osvity yak odna z filosof's'kykh zasad transformatsiyi osvity XXI stolittya: yevropeys'kyy kontekst [The quality of higher education as one of the philosophical foundations of the transformation of education in the 21st century: a European context]. *Bulletin of the National Aviation University*, 1, pp. 170-174.
8. Tkachenko, E.V. and Kozhukhovskaya, S.M. 2004. *Dyzayn-obrazovanye. Teoryya, praktyka, traektoriyi razvytyya [Design education. Theory, practice, development trajectories]*. Ekaterinburg: Publishing house "AQUA-PRESS".
9. Tovkanets', H.V.; Nychkalo, N.H. ed. 2013. *Ekonomichna osvita u vyshchyyi shkoli Chekhiyi ta Slovachchyny u XX stolitti [Economic education at the Czech and Slovak high schools in the twentieth century]*. Kiev: Condor – Publisher.
10. Sushentseva, L.L. and Zhytnyk, N.V. eds., 2014. *Upravlinnya yakistyu osvity: dosvid ta innovatsiyi [Education Quality Management: Experience and Innovation]*. Dnepropetrovsk: IMA.
11. Fursa, O.O., 2014. *Tendentsiyi rozvytku dyzayn-osvity v Ukraini (druha polovyna XX – poch. XXI st.) [Trends in development of design education in Ukraine (second half of XX - beginning of XXI centuries)]*. Abstract of dissertation. Doctor of Pedagogical Sciences. Zhytomyr.
12. Tszya Yaochen, 2016. Osoblyvosti profesynoyi pidhotovky maybutnikh dyzayneriv u vyshchyykh navchal'nykh zakladakh [Features of professional training of future designers in higher educational establishments]. «Scientific Review» Magazine, 10(31), pp. 115-120.
13. School of Arts, Design and Architecture. [online] Available at: <https://www.aalto.fi/en/school-of-arts-design-and-architecture>.
14. University of the Arts London. [online] Available at: <https://www.i-l.ru/higher/university/25/>.

В статье рассматривается состояние профессиональной подготовки будущих дизайнеров в высших учебных заведениях Европы, имеющих высокий мировой рейтинг среди университетов по направлению «Искусство и дизайн» за версией QS 2019. Авторами определены основные тенденции дизайн образования в Европе: профессиональная подготовка имеет прикладной характер и личностно-ориентированное направление развития; тесная связь с реальным производством для обеспечения студентов опытом работы. На основе обобщения установлено, что в рассматриваемых высших учебных заведениях Европы многопрофильное образование и научные исследования глубоко интегрированы с прикладным образованием, дизайном и бизнес-мышлением. Авторами определена сущность и особенности профессиональной подготовки будущих дизайнеров в учреждениях высшего образования, которые имеют высокий рейтинг в области дизайна. Обоснованы педагогические основы подготовки будущих дизайнеров в высших учебных заведениях. Отмечается ключевой идеей наполнения содержания подготовки будущего специалиста в сфере дизайна путем совершенствования ее в зависимости от внешних факторов. Научная новизна исследования заключается в аналитическом сравнении состояния профессиональной подготовки будущих дизайнеров в европейских учреждениях высшего образования, имеющих мировой рейтинг среди университетов по направлению «Искусство и дизайн» за версией QS 2019. Основными методами исследования являются теоретические методы анализа и синтеза, которые позволили показать развитие педагогической мысли по исследуемой проблеме; метод системно-структурного анализа научной, информационной и педагогической литературы для выяснения и уточнения основных категорий исследования; сравнительно-педагогический метод для изучения зарубежного опыта.

Ключевые слова: высшее образование, качество образования, профессиональная подготовка, будущий специалист, дизайн, компетентность.

The article discusses the state of professional training of future designers in higher educational institutions of Europe. These are universities that have a high world rating in the direction of "Art and Design" for the QS 2019 version. The analysis of the structure of training of specialists in the design of the Royal College of Arts (United Kingdom), the London College of Fashion, the School of Arts, Design and Architecture of Aalto (Finland), the Design Academy of Eindhoven (Netherlands), and the Royal Danish Academy of Fine Arts is carried out. The analysis criteria were chosen: educational qualification levels of training, duration of study, types of professional activity of graduates, the main educational programs that are implemented in higher education institutions in the field of training, organization of the learning process, an interdisciplinary approach, the formation of individual educational trajectories of students. The authors identified the main trends in the design of education in Europe: vocational training has an applied character and a personality-oriented direction of development; close relationship with real production to provide students with work experience. The authors determined the essence and features of professional training of future designers in higher education institutions, which have a high rating in the field of design. The pedagogical foundations of training future designers in higher educational institutions are justified. The key idea is to fill the content with the training of a future specialist in the field of design by improving it depending on external factors. The scientific novelty of the study is an analytical comparison of the state of professional training of future designers in European institutions of higher education, which have a world rating among universities in the direction of "Art and Design" for the QS 2019 version. The main research methods are theoretical methods of

analysis and synthesis, which made it possible to show the development of pedagogical thought on the studied problem; a method of system-structural analysis of scientific, informational and pedagogical literature to clarify and clarify the main categories of research; comparative pedagogical method for studying foreign experience.

Key words: higher education, education quality, professional training, future specialist, design, competence.

UDC 37.014.25 (73); 339.942

DOI 10.31339/2413-3329-2020-1(11)-248-251

Kryshynets -Andyaloshi Kateryna Oleksandrivna,
the postgraduate student of specialty,
Mukachevo state university, Mukachevo

THE INTERNATIONAL COOPERATION OF THE INSTITUTION OF GENERAL SECONDARY EDUCATION AS A SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL PROBLEM

In this article, the author analyzes the scientific and documentary sources of the problem of international cooperation in the field of education. The scientific novelty of this article is to identify the features of international collaboration and international cooperation of the institution of general education in the context of the Europeanization of the educational space. The author revealed the directions of realization of international cooperation such as: studying the experience of foreign colleagues in modernizing the educational process; participation in programs, projects, actions, conferences, forums together with foreign educational institutions; participation in partnership programs between Ukrainian and European educational institutions; participation in international scientific-practical conferences, seminars, symposia together with foreign educational institutions; participation in projects and programs of international organizations; organization of extracurricular activities.

Key words: international cooperation, international collaboration, educational activities, educational institution.

Formulation of the problem. Since the education system is one of the social institutions, its development is fully determined by the changing needs of society, due to the nature and achievements of scientific, technological and social progress. The dynamics of modern social development are characterized by rapid and profound changes in all spheres of human life and activity - in science and technology, in economics and politics, in education and culture, in the organization of production and in its management. Education as one of the most important social institutions also tends to be constantly evolving in line with changing societal goals and needs. In this regard, the international cooperation of the educational establishment as an exchange of experience with the educational institutions of foreign countries is becoming more relevant today, since it is possible to ensure the integration of the national education system into the international educational space by establishing effective international cooperation.

Analysis of current publications and research. The problems of the development of school education, in particular in the countries of the European Union, in the context of social, economic and pedagogical transformations, taking into account the international context, are devoted to the research of domestic researchers such as N. Avsheniuk, N. Vyshnevskaya, O. Lokshyna [7], O. Ohienko, A. Sbruyeva, O. Yarova [10]. This is reflected in Ukrainian legislation too. In particular, the Law of Ukraine «On Education» (2017) (Article 82) emphasizes that educational establishments, scientific, scientific-production institutions of the education system, bodies of state education management have the right to conclude cooperation agreements, establish direct contacts with educational institutions, enterprises, institutions, organizations, scientific institutions of the education system of foreign countries, international enterprises, institutions, organizations, foundations, etc. [4]. The National Doctrine of Educational Development (2002) identifies the integration of national education into European and world educational spaces, which implies international cooperation, as a priority area of public education policy.

O. Matvienko's study is devoted to the problems of decentralization and adaptation of secondary education systems to the labor market, the formation of a common set of basic subjects for most countries, the impact of general socio-pedagogical trends in compulsory education, the «Europeanization» of basic education [8].

We believe that Europeanization is the factor that drives general secondary education institutions to intensify international cooperation, which has become the subject of our research.

The purpose of this article is to substantiate the peculiarities of international cooperation and international common labor of the institution of general education in the context of Europeanization of the educational space.

The results of the study is the next: the concept of international cooperation is used in all cases when it comes to international interaction of political, economic, scientific and other nature at the state or institutional level. From a functional point of view, the concept of international cooperation is interpreted as «exchange operations with foreign countries» which may be bilateral and multilateral, governmental and non-governmental, centralized and decentralized, as common activities with any of the foreign partners, as «orientation and level of development of the system of international relations, characterized by the regular, focused and coordinated participation by international actors in the development of international relations in different spheres and fields of international life» [5].

This own functional definition of cooperation as an exchange operation is usually complemented by a number of qualitative characteristics, the real presence of which is often called into question: reciprocity, mutual benefit, trust, mutual assistance. In this case, cooperation always involves effective participation of people, who are not only representatives of cooperating countries or institutes, but also direct participants in the collaboration process.

Most often, the term «international cooperation» is used to refer to international cooperation, which is regulated by international law. Over time, along with the concept of «cooperation» in the field of politics four main areas for international cooperation were identified. They are economic cooperation; cooperation for the purpose of socio-political development; scientific, educational and cultural cooperation; military cooperation.

It is quite obvious that the governments of all countries participating in state international cooperation always see it as a tool to extend their influence (economic, political, cultural, etc.) to partner countries. International cooperation is also widely used as an effective marketing tool and export promotion. In this regard, international cooperation is often criticized, since relations in the sphere of cooperation are not always perceived as equal or equal from the position of one or the other partner. Indeed, there are numerous examples, when the efforts and costs incurred through development cooperation programs (including expanding public access to economic, social, cultural, civil and political rights) do not have the expected effect due to the donor country's use of the mechanisms in place not only for the stated purposes but also to gain benefits in the economic, political or military spheres [5, p. 201].

Currently, international cooperation, initially, the governments of the countries concerned were mainly involved, is characterized by an increasing expansion of the composition of participants who are full-fledged actors in international projects: territorial associations, universities, associations, trade unions, individual enterprises, public institutions, secondary schools, etc. This tendency to expand the

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>